

Krosin_3
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	Czarnkowsko-Trzcianecki	
Gmina	Połajewo	PO
Miejscowość	Krosin	PO_KN

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	25.10.2012	Miejsce wykonania	Krosin
Czas trwania	01:11:03	Forma i wielkość	Plik audio: 22,7 MB
Przeprowadzający	K.R.	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
PO_KN_018	K	Ok. 50 lat		
Brak kodu	M	Brak informacji		Najstarszy mieszkaniec Krosina, teść Informatorki

Informacje etnograficzne	
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	(Teść): „Za Niemców wieś nazywała się Grouss Krosin, majątek miał inną nazwę – Krosingen, a po polsku to Dobra Krosin.”
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	Brak informacji.
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Brak informacji.
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Brak informacji.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	<p>ŻÓŁTE PYTY (Mieszkańcy Krosinka)</p> <p>PO_KN_018: „Ktoś właśnie mówił, że to Niemcy.”</p> <p>CIOTY POŁAJEWSKIE (Mieszkańcy Połajewa)</p> <p>PO_KN_018: „Teraz nie ma to znaczenia. (...) To znaczy nie, ja muszę powiedzieć, że jest gwara. Ja pochodzę z Młynkowa i tam na przykład się mówiło pani Mantajowa, pani Nowakowa, a tutaj na przykład, w Krosinie, nie mówi się pani Gawrychowa tylko pani Gawryszka, pani Nowoczka, tak inaczej. I dzieci też tak mówią.”</p>
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	(Teść): „Zabito tutaj 18 Niemców, Ruski zabiły, a jedne to się sam zastrzelił, a jednego koło lasu zastrzelili, ale dwudziestu żołnierzy jest tu pochowanych. Pochowani są na tym niemieckim cmentarzu, gdzie jest ten kamień. A 6 zginęło nie wiadomo kiedy, Ruscy jechali samochodem i widocznie z

		<p>samochodu zastrzelili. (...) Gdzie tam, to takie bajki [o straszaniu], ktoś tam opowiadał, że widział czarnego psa.”</p> <p>PO_KN_018: „No właśnie moja babcia też mi opowiadała, że gdzieś tam jakiś czarny pies wleciał, że trzeba było wyświęcić.”</p> <p>[Informatorka odsyła do książki Bogdana Garsteckiego <i>Moje Połajewo</i>, w której opisane są różne legendy m.in. związana z Ciotami Połajewskimi.</p>
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne		
1	św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)	<p>ANDRZEJKI</p> <p>(Teść): „Jak jest św. Andrzeja to jest odpust w Boruszynie, ale to nie nasza parafia.”</p> <p>PO_KN_018: „Andrzejki są organizowane.”</p>
2	św. Marcina/11 listopada	<p>PO_KN_018: „No to wtedy wiadomo, że są rogałe. Kupuję. No, ale to jest tradycja, że ten rogal w każdej rodzinie, myślę że jest. Chociażby kupiony, ale jest.”</p>
3	Adwent	<p>PO_KN_018: „Nie ma nic.”</p>
4	św. Mikołaja (Mikołajki)	<p>PO_KN_018: „W szkołach, w domach też oczywiście, bo wiadomo, że to dla dzieci. (...) [Prezenty] W buty.”</p>
5	Wigilia	<p>PO_KN_018: „Do Wigilii jest post. Pierwsza gwiazdka i siadamy wtedy wszyscy do stołu. Kto daje prezenty? Pod choinką są, przynajmniej w moim domu, a dzieciom się mówi, że św. Mikołaj przynosi. (...) Jak były święta to choinkę trzeba było ubrać, musiała być zawsze zupa rybna. Pamiętam zawsze teściowa, to zawsze musiała być zupa rybna, więc praktycznie zawsze jak były obiady przygotowywane to zawsze musiały być dwa dania, zawsze musiał być deser. (...) To znaczy tak, ja staram się, ale wtedy nawet liczymy chleb i tamto wszystko, ale te 12 musi być. [wolne miejsce] Oczywiście. I sianko musi być. Zwierzątka też musiały dostać jeść. (...) Ileś lat wstecz, to proboszcz się zmienił i ten akurat nie robi pasterki, trzeba na pasterkę jechać do Boruszyna albo do Połajewa.” [w Krosinie jest kaplica]</p> <p>[Kiedyś dzielono się też opłatkiem ze zwierzętami, niektórzy, co mają gospodarstwa, robią to nadal.]</p>
6	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	Brak informacji

7	Sylwester/Nowy Rok	<p>(Teść): „Na każdym końcu wioski pali się snopek słomy. Wszędzie to jest. No i oczywiście zabawa jest wtenczas, bo jest sala, tak więc jest zabawa.”</p> <p>PO_KN_018: „Teraz już nie, już się odchodzi od tego, bo to jest nawet karalne, bo to było tak, że ktoś sobie zrobił ładną bramę, a tu mu wystawili i był problem.”</p>
8	Trzech Króli	PO_KN_018: „Na Trzech Króli chodzą po wiosce kolędnicy.”
9	Kolędnicy	PO_KN_018: „Chodzą na Trzech króli, przebierańcy chodzą, dzieci.”
10	MB Gromniczej	PO_KN_018: „Się idzie po prostu do Kościoła z gromnicą.”
11	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	PO_KN_018: „Organizowane są zabawy w karnawale. Ostatki tak zwane też jest zabawa.”
12	Topienie Marzanny	PO_KN_018: „Jest u dzieci. Jest Jeziórko, albo idą nad strugę, tam co jest taka rzeczka mała.”
13	Środa Popielcowa	PO_KN_018: „Też idziemy do Kościoła. (...) To [wieszanie woreczków] jeśli ktoś chce komuś zrobić psikusa, ale już się od tego odchodzi. Kiedyś było bardziej popularne, jak ja pamiętam jak dzieciakiem byłam, to było bardziej, takie tam torebeczki wieszali.”
14	Śródpoście	PO_KN_018: „Kiedyś nie wolno było hucznych zabaw urządzać, a teraz co, mój Boże.”
15	Niedziela Palmowa	PO_KN_018: „Oczywiście, że jest. Są palmy, albo się robi samemu, np. jest jak gdyby taka konkurencja między miejscowościami w parafii kto najładniejszą palmę zrobi i w szkołach też robią. Można też kupić palmy albo se zrobić. Ja robię sama, ja tam lubię kombinować, więc jakies tam powiedzmy motywy z bibuły i dodaję swoje tam kompozycje. Przynosi się ją później do domu i wiesz za obraz.”
16	Triduum Paschalne	Brak informacji.
17	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	PO_KN_018: „W Wielką Sobotę jest taka tradycja, że o godzinie powiedzmy 12:00 – 13:00 przyjeżdża ksiądz i mieszkańcy idą ze święconką. Praktycznie później już od święconki nie ma postu. Bynajmniej ja tak jestem nauczona, że po prostu poszczę do święconki.”

18	Poniedziałek Wielkanocny	PO_KN_018: „No jest taka tradycja, kominiarze się przebierają, ale to już zanika, ale jest śmigus dyngus, polewają się wodą.”
19	Zielone Świątki	PO_KN_018: „No wtenczas no msza jest i chyba zabawa, cos tam chyba jest”
20	Boże Ciało	PO_KN_018: „W Połajewie jest procesja, dzieci kwiatki sypią. (...) To też jest właśnie wioskami, każda wioska ma swój ołtarz, swój dzień. Na przykład strażacy w dzień Bożego Ciała prowadzą proboszcza czy też obojętnie którego księdza.” <i>Czy zabiera się gałzki brzozy do domu?</i> „Nie, nie pamiętam.”
21	św. Jana	Brak informacji.
22	MB Zielnej	„[wianki] Tak, ale ja nie robię, bo nie mam czasu. Ale muszą być konkretne zioła, potem też je się wiesza czy zakłada za obraz.”
23	MB Siewnej	PO_KN_018: „Nic się nie dzieje i nic się nie robi.”
24	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	PO_KN_018: „Jaka jeszcze mamy tradycję. My jako Krosin i Krosinek mamy cmentarze wiejskie, to w Dzień Zaduszny u nas dopiero jest uroczystość na cmentarzu. ”
25	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	Brak informacji.
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1	Narodziny i chrzest	PO_KN_018: „Nie ma. (...) [czerwona wstążeczka] Tak, tak to jest. No to jeśli dziecko nie ochrzczone, żeby nie wyjeżdżać na dwór.”
2	Ślub i wesele	PO_KN_018: „Są oczepiny o północy. (...) [polter] No też jest, teraz jest albo tydzień przed weselem albo tak normalnie było w piątek, a w sobotę wesele. W Młynkowie też to jest. No i oczywiście poprawiny też są.”
3	Śmierć i pogrzeb	PO_KN_018: „Jak jest pogrzeb, to wtedy jest różaniec, w zależności, tak przeważnie te trzy dni zawsze odmawia się różaniec. (...) W Młynkowie coś takiego właśnie było, że jak się prowadziło właśnie na cmentarz to tak [zatrzymywano się

		przy krzyżu]. Bo kiedyś wywoziło się nieboszczyków do Boruszyna i wtenczas właśnie zatrzymywało się właśnie przy tym krzyżu, chyba bodajże jedną dziesiątkę różańca się odmawiało i jechało się, bo to 5 km było, się nie szło.”
4	Inne zjawiska	Brak informacji.
Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa		Brak informacji.
Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy		<p>PO_KN_018: „Raczej wielkopolskie”</p> <p>SMAŻENIE POWIDŁ</p> <p>PO_KN_018: „Ja robię tradycyjnie, ponieważ mam specjalny garnek firmy Tupperware, wrzucam właśnie śliwki i cukier, wstawiam do piekarnika i w dwie godzinki mam powidła. Nie muszę stać, no bo kiedyś właśnie babcie musiały ryrać, bo takie było właśnie ryradło, trzeba było właśnie, żeby się nie przypaliły, takie duże kotły. Z tym, że jeszcze to robią kobiety. To jest taki kocioł specjalny, który ma talie śliskie, bo to się nie może przypalić, to jest taki kocioł wielki, wstawia się go w tzw. parownik od parowania ziemniaków, no i wtedy takie właśnie ryradło z takimi dziurkami jest, że tam powiedzmy te powidła miały możliwość być mieszane. No i potem jest to nakładane do słoików, albo zagotowywane albo po prostu pod gumę i to się chwyta. (...) Ja jeszcze pamiętam, że taki kocioł był w Kole Gospodyń. Chociaż teraz też są i przeważnie wtedy jedna osoba była odpowiedzialna za ten garnek i ten garnek krążył po tej wsi. A teraz praktycznie każdy już sobie robi w takim domowym zaciszu.”</p>
III. Tradycje rękodzielnicze		
Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych		Brak informacji.
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok	Brak informacji.

	fundacji, fundatorzy)	
2	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	PO_KN_018: „Nie ma.”
3	Święte figury, obrazy, rzeźby	Brak informacji.
4	Miejsca kultu religijnego	Brak informacji.
5	Lokalne tradycje pielgrzymowania	PO_KN_018: „Tak, jeżdżą panie na pielgrzymki na przykład tam do Poznania. W parafii Boruszyn, bardzo ksiądz, który udziela się i z młodzieżą i jest Odnowa w Duchu Świętym i oni jeżdżą do Poznania, i teraz też odbywają się jakieś tam zjazdy w Boruszynie, w Tarnówku. (...) Tak. Są pielgrzymki [do Lubasza], w zasadzie od niedawna do tego udziela się też szkoła, gimnazjum. Pamiętam jeszcze 7 lat temu, właśnie w Młynkowie, bo taka trasa była z Połajewa przez Młynkowo i Sławno, do Lubasza i wtedy był w Młynkowie poczęstunek, wtedy przygotowywały kobiety ciasto, jakąś tam kawę i powiedzmy pielgrzymka najadła się, odpoczęli i szli dalej... no około 18 kilometrów. 8 września jest odpust właśnie w Lubaszcu.”
6	Lokalne odpusty	PO_KN_018: „Jak jest św. Andrzeja to jest odpust w Boruszynie, ale to nie nasza parafia. (...) Jak jest odpust jest święto kościoła, ale i mieszkańców. Jest taki zwyczaj, że rodziny się wtedy odwiedzają.”

V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie

1	Dożynki	PO_KN_018: „Jak są dożynki to wtedy kobiety robią wieniec. I na przykład są dożynki kościelne też jest wieniec od wioski i wtedy jest na przykład na dożynki gminne czy powiatowe, to też jest drugi wieniec. (...) Nie. Kościelne to tak mniej więcej któregoś tam sierpnia, a gminne czy tam powiatowe to są we wrześniu. (...) [wieńce] No są zabierane i albo są przechowywane, albo są rozbierane, bo to jest przecież skupisko myszy, nie można tego nigdzie wstawić, bo to jest wielki. (...) W tym roku była korona, to są stelaże po prostu. Te panie były na jakimś tam kursie i podpatrują jeden drugiego. Szkoda, że to nie można gdzieś przechować, praktycznie zaraz
---	---------	--

		po dożynkach jest rozbierane. No tak około tygodnia [się robi]. U pana S., u jego żony są te wieńce robione.”
2	Dni gminy/wsi	PO_KN_018: „Nie ma.”
3	Lokalne festyny	PO_KN_018: „Kiedyś jak był sołtys, który nie pracował, miał czas i to było organizowane. Natomiast niekiedy np. latem młodzież sobie organizuje sama. Organizują sobie 18-stki mają zgodę od sołtysa, jakies tam ognicho sobie robią, bo jest miejsce, czy jakiegoś tam grilla sobie robią, czy jakaś potańcówka, także od czasu do czasu się coś dzieje.”
4	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	PO_KN_018: „Jest dzień strażaka, to właśnie wtedy straż organizuje zawody strażackie i wtedy jest zabawa dla mieszkańców. (...) Jest Koło Gospodyń Wiejskich, ale nie jako stowarzyszenie, ale zawiązane przez kobiety i wtedy organizujemy sobie Dzień Kobiet 8 marca.”